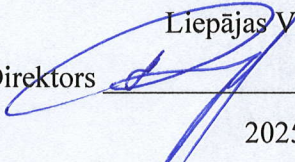

Apstiprinu

Liepājas Valsts tehnikums
Direktors A. Ruperts
2025.gada 05.martā

DDI-92 —2025

Darbam ar dažāda tipa šūšanas iekārtām

Izstrādāta pamatojoties uz Darba aizsardzības likuma 14. Pantu un MK 10.08.2010 noteikumiem Nr. 749 " Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos".

Instrukcijā lietoto terminu skaidrojums

Darba drošība - darba apstākļu stāvoklis (ražošanas vide, process, iekārta, kā arī prasības darbiniekam), kuros izslēgta bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbība uz cilvēku.

Darba aizsardzības instrukcija - darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kuru pielietošana un izmantošana nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

Darba vieta - vieta, kurā darbiniekam ir nepieciešams atrasties vai kurp viņam jānododas sakarā ar darba pienākumu pildīšanu un kura tieši vai netieši atrodas darba dēvēja kontrolē.

Bīstams faktors - ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku izraisa traumu vai citu pēkšņu strauju veselības pasliktināšanos.

Kaitīgs faktors - ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku, izraisa saslimšanu.

Individuālie un kolektīvie aizsardzības līdzekļi - līdzekļi, kurus izmanto, lai novērstu vai samazinātu bīstamo un kaitīgu faktoru iedarbību uz darbinieku.

Pirmā palīdzība - palīdzība cietušajam (saslimušajam) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī, ko savu zināšanu vai iespēju apjomā sniedz persona ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma.

1. Vispārīgās prasības

1.1. Nosacījumi darba izpildei:

1.1.1. pie šūšanas darbiem uz dažāda tipa šūšanas iekārtām (turpmāk tekstā "iekārtas") darbu drīkst uzsākt personas:

- ✓ kuras ir iepazīstinātas ar ievadapmācību un konkrēto iekārtu ražotāja noteiktajām lietošanas prasībām un nosacījumiem;
- ✓ kuras atrodas mācību vai darba attiecībās ar iekārtu turētājiem;
- ✓ kuras iepazīstinātas ar elektrodrošības, ugunsdrošības un pirmās palīdzības sniegšanas instrukcijām.

1.1.2. Pēc sākotnējās instruktāžas audzēknis/nodarbinātais uzsāk darbu un atkarībā no pieredzes un darba rakstura strādā pieredzējuša pedagoga/darba vadītāja uzraudzībā, līdz apgūst drošas darba metodes un paņēmienus, kā arī aprīkojuma lietošanas prasības.

1.1.3. Personas, kuras nav instruētas un apmācītas darbā ar iekārtām, patstāvīgi darbu ar iekārtām veikt nedrīkst.

1.3. Prasības tehnoloģiskajām iekārtām, darba vietas organizēšanai:

1.3.1. šūšanas telpai jābūt aprīkotām ar kopējo gaisa apmaiņas ventilācijas sistēmu;

1.3.2. darba telpai jābūt aprīkotām ar kopējo apgaismojumu, bet šujmašīnām - ar vietējo apgaismojumu;

1.3.3. pārnesumam no individuālā dzinēja uz šujmašīnas galviņu jābūt nosegtam;

1.3.4. šujmašīnas galviņai jābūt ar fiksējošu ierīci tās nostiprināšanai atgāztā stāvoklī, kad tiek veikta zem mašīnas platformas esošo mehānismu tīrīšana;

1.3.5. veicot darbus ar furnitūru, šujmašīnai jābūt ar drošības ierīci, lai pasargātu strādājošo no atlecošajām lauskām, ja salūst adata.

2. Prasības darba drošībai, uzsākot darbu

2.1. Uzvilkt un sakārtot apģērbu, tam nedrīkst būt karājošos galus.

2.2. Pārbaudīt:

2.2.1. vai darba vieta ir pietiekami apgaismota;

2.2.2. adatu turētāja, piespiedējpēdiņas darba kārtību un to stiprinājuma drošību;

2.2.3. šujmašīnas pievada skriemeļu un diegu nostiepēja izvirzītās daļas nožogojumu esamību, darba kārtību un stiprinājumu.

2.3. Pārliecināties par iedarbināšanas ierīces darba kārtību un spararata griešanās virziena pareizību.

3. Prasības darba drošībai, veicot darbu

3.1. Veicot darbu pie šujmašīnas gaismai uz darba virsmu jākrīt no kreisās puses.

3.2. Nedrīkst strādāt ar gariem vaļējiem matiem un neaizpogātu apģērbu.

3.3. Uz krēsla jāsež taisnu muguru un tam jābūt iepretim adatai, abas kāju pēdas jātur uz grīdas vai paminas.

3.4. Šuvējai jāatrodas 10-15 cm attālumā no šujmašīnas korpusa.

3.5. Aizliegts atspiesties uz šujmašīnas ar elkoņiem. Tikai roku delnas atrodas uz galda virsmas.

3.5. Roku pirkstus nedrīkst turēt pārāk tuvu adatai.

3.6. Pirms šūšanas jāpārbauda vai audumā nav palikušas kniepadatas.

3.7. Uz šujmašīnas darba virsmas nedrīkst atrasties lieki priekšmeti (adatas, krīts, diegu atlikumi).

3.8. Verot diegu adatā, nedrīkst turēt kājas uz paminām vai pedāļa.

3.9. Pirms sāk šūt elektrisko šujmašīnu, pārbauda elektriskās auklas un kontaktdakšas tehnisko stāvokli.

3.10. Tīrot elektrisko šujmašīnu, tā jāatvieno no elektrības tīkla.

- 3.11. Aizliegts strauji nospiest reostata pedāli.
- 3.12. Materiāla padevi adatu turētājam veikt vienmērīgi, bez rāvieniem.
- 3.13. Augšējā un apakšējā diegu, adatas nomaiņu veikt tikai tad, kad elektrodzinējs ir izslēgts.
- 3.14. Mainot adatu, pārlicināties par tās iestatījuma pareizību un stiprinājuma drošību.
- 3.15. Sekot piespiedējķepiņas stiprinājumam. Ja tas atslābis, nostiprināt ar skrūves palīdzību.
- 3.16. Pārvietojoties pa darba telpu, aizliegts nēsāt asus priekšmetus, pavērstus ar asajām daļām uz priekšu.
- 3.18. Aizliegts nēsāt apģērba kabatās asus un plīstošus priekšmetus.

4. Prasības darba drošībai, beidzot darbu

- 4.1. Izslēgt šujmašīnu. Nogaidīt, līdz visas kustošās daļas pilnīgi apstājas.
- 4.2. Sakārtot darba vietu:
  - 4.2.1. savākt instrumentus, palīgierīces; akurāti salikt gatavos izstrādājumus un materiāla atlikumus tam paredzētajā vietā.
- 4.3. Notīrīt un ieeļļot visas šujmašīnas trinošās virsmas atbilstoši eļļošanas kartei.
  - 4.3.1. izlietoto slaukāmo materiālu un eļļainos slaukus ievietot metāla kastēs ar cieši pieguļošiem vākiem.
- 4.4. Apģērbu un individuālos darba aizsardzības līdzekļus nolikt tam paredzētajā vietā.
- 4.5. Nomazgāt rokas ar ūdeni un ziepēm.
- 4.6. Par visiem darba laikā pamanītajiem trūkumiem ziņot tiešajam darba vadītājam.

5. Darba vides riska faktori veicot šūšanas darbus

- 5.1. Kustošies mašīnas un mehānismi, pārvietojošies izstrādājumi, sagataves, materiāli.
- 5.2. Ražošanas iekārtu kustīgās daļas: pievada rotējošie skriemeļi, adatu turētāja un piespiedējķepiņas kustīgā ierīce.
- 5.3. Iespēja, ka roku pirksti nokļūst zem adatas un piespiedējķepiņas; ka rokas nokļūst pievada dzenamajā un dzenošajā skriemelī; iespējamā roku trauma, saskaroties ar nazi, kas domāts auduma malu apgriešanai.
- 5.4. Troksnis.
- 5.5. Statiskās pārslodzes - piespiedu darba stāvoklis (darbs sēžot).
- 5.6. Materiāla putekļi.

6. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi.

- 6.1. Individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL):
  - 6.1.1. aizsargmaska vai respirators – ja strādā ar materiāliem, kas var radīt kaitīgas daļiņas gaisā (piemēram, putekļi vai ķīmiskas vielas), respirators palīdz pasargāt elpošanas ceļus;

6.1.2. aizsargbrilles - ja piegriešanas laikā tiek radīti mazi griezumi vai putekļi (piemēram, griežot audumu ar mašīnu vai šķērēm);

6.1.3. trokšņa aizsardzībai - ja trokšņa līmenis pārsniedz 80 decibelus;

6.2. Kolektīvie aizsardzības līdzekļi:

6.2.1. ventilācija un vēdināšana - ja piegriešanas darbos tiek izmantoti materiāli, kas rada putekļus vai izdalās ķīmiskas vielas (piemēram, līmes vai apstrādes līdzekļi), nepieciešama efektīva ventilācijas sistēma, lai nodrošinātu tīru gaisu un novērstu elpošanas problēmas;

6.2.2. darba vietas apgaismojums – lai novērstu redzes sasprindzinājumu vai nelaimes gadījumus, nepieciešams nodrošināt pietiekamu apgaismojumu darba vietā.

6.2.3. drošības zīmju ievērošana (ugunsdrošības zīmes, evakuācijas zīmes pārsienamie līdzekļi u.c.).

7. Ugunsdrošības un elektrodrošības pasākumi

7.1. Nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietā, skolas telpās un ugunsnedrošās zonās.

7.2. Regulāri veikt darba vietas sakopšanu un iekārtu attīrīšanu no putekļiem, auduma atgriezumiem un citiem atlikumiem.

7.3. Nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsamajiem līdzekļiem.

7.2. Elektrodrošības prasības:

7.2.1. šujmašīnas elektroierīcēm un visām metāla daļām, kuras var nokļūt zem sprieguma, jābūt iezemētām;

7.2.2. darba galda vietējā apgaismojuma spriegums nedrīkst būt lielāks par 42 V.

8. Darba higiēnas prasības

8.1. Roku tīrība un higiēna:

8.1.1. pirms darba uzsākšanas ir jānomazgā rokas ar ziepēm un ūdeni, lai novērstu baktēriju vai netīrumu nonākšanu uz auduma vai šujmašīnas.

8.2. Nagiem jābūt īsi nogrieztiem un tīriem:

8.2.1. gari nagi var radīt vairākas problēmas šūšanas darbā, piemēram, tie var aizķert diegu vai audumu, radot bojājumus materiāliem vai pat apgrūtināt precīzu darbu pie šujmašīnas;

8.2.2. gari nagi arī palielina baktēriju vai netīrumu uzkrāšanās iespējamību, tādēļ ir ieteicams saglabāt nagus īsus un tīrus, lai novērstu infekcijas vai citas higiēnas problēmas.

8.3. Apģērbam veicot darbu ir jābūt tīram un kārtīgam:

8.3.1. darba apģērbs bez brīvi krītošām detaļām, bez volāniem u.c. līdzvērtīgiem apģērba elementiem;

8.3.2. gari mati nedrīkst būt brīvi krītoši, tiem jābūt sasietiem vai sastiprinātiem drošam darbam;

8.3.3. Darba apavi ir stabili, uz zemiem papēžiem (līdz 5cm).

8.4. Veicot darbu pie šujmašīnas neizmantojot mūzikas austiņas:

8.4.1. austiņas var traucēt dzirdēt arī mašīnu un iekārtu radītās skaņas, piemēram, mašīnas darbības traucējumus vai citu darbnīcas aparātu bojājumus, kas savlaicīgi nenodod brīdinājuma signālus.

8.5. Veicot darbu pie šujmašīnas mobilos telefonus izmantojiet tikai ārkārtas gadījumos:

8.5.1. telefona lietošana darba laikā var novērst uzmanību un samazināt koncentrēšanos darbam;

8.5.2. jebkāda uzmanības novēršana, piemēram, sarunas telefonā vai pārlūkošana, var radīt risku veikt darba kļūdas, kas var novest pie darba kvalitātes samazināšanās vai pat ievainojumiem.

9. Darba drošības prasības ārkārtējās situācijās

9.1. Ja rodas avārijas situācija, strādājošajam nekavējoties jāpārtrauc darbs, jāizslēdz visas darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta.

9.2. Ja šujmašīna salūzusi, atslēgt to no elektrotīkla, izkarināt norādi “Neieslēgt, remonts!” un izsaukt dežurējošo remontētāju, kā arī ziņot par notikušo tiešajam vadītājam.

9.3. Ja izceļas ugunsgrēks vai tiek atklāta aizdegšanās, nekavējoties jāveic šādi pasākumi:

9.3.1. jāizslēdz vietējo un kopējo ventilāciju;

9.3.2. jāatvieno iecirknis no elektrotīkla;

9.3.3. jāziņo ugunsdzēsības dienestam pa tālr. 112;

9.3.4. jāsaik dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem;

9.3.5. jāziņo par notikušo tiešajam vadītājam.

9.4. Ja iegūta trauma, notikusi saindēšanās vai pēkšņa saslimšana, saņemt pirmo palīdzību, nepieciešamības gadījumā doties pie skolas medicīnas māsas, par notikušo ziņojot tiešajam vadītājam.

9.5. Ja noticis nelaimes gadījums ar citu darbinieku, izslēgt iekārtas, sniegt palīdzību cietušajam, paziņot par notikušo skolas medicīnas mācai vai zvanīt pa tālr.113 un saglabāt nelaimes gadījuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

9.6. Pārkāpjot šīs darba aizsardzības instrukcijas prasības, atkarībā no pārkāpuma sekām tiek saukti pie disciplinārās, administratīvās, materiālās atbildības vai kriminālatbildības.

Šī darba aizsardzības instrukcija ir spēkā no (05.03.2025.) un aizstāj iepriekš izdotās instrukcijas.

Sagatavoja: Darba aizsardzības speciāliste Inguna Roze

Saskaņots: Skolotāja Ilze Zeiburlīņa